

Ferill mála vegna brota á skólareglum, ofbeldi og lögbrotum

Með bréfi sviðsstjóra Menntasviðs frá 14. mars sl. var skipaður starfshópur um vinnulag vegna nemenda með mikla félags- og samskiptaörðugleika. Í starfshópnum voru Arthur Morthens frá Menntasviði, formaður, Ásgeir Beinteinsson skólastjóri, Svanhildur Ólafsdóttir skólastjóri, Þórður Kristjánsson skólastjóri, Hákon Sigursteinsson sálfræðingur á þjónustumiðstöð, Þorgeir Magnússon sálfræðingur á þjónustumiðstöð og Steinunn Bergmann frá Barnavernd Reykjavíkur. Halldóra Gunnarsdóttir kom í stað Steinunnar á síðustu fundunum.

Starfshópurinn hélt átta vinnufundi og tvo kynningarfund með samráðsteymi skólastjóra og Menntasviðs. Haldinn var einn vinnufundur með deildarstjóra forvarnardeildar og forvarnarfulltrúa lögreglunnar. Jafnframt var samráð haft við lögfræðing menntamálaráðuneytisins og lögfræðing Menntasviðs. Í lok Júní var haldinn fundur með forstöðumönnum Þjónustumiðstöðva og málið kynnt. Einkum var farið yfir þá ráðgjöf sem þjónustumiðstöðvunum er ætlað að hafa með hendi samkvæmt tillögnum og tóku þeir vel í þær. Þær niðurstöður sem hér eru settar fram í ferli og lýsingu eru sameiginlegar niðurstöður starfshópsins og er full samstaða um þær.

Meginniðurstöðurnar eru eftirfarandi:

Allar aðgerðir eru bókaðar í Mentor eða skjalfestar með bréfi.

Sameiginlegur ferill er settur fram, sem ætlað er að lýsa hvernig tekið er á agamálum á öllum stigum frá skólareglum innan skóla til alvarlegra lögbrota, brottvísunar úr skóla og samskipta við lögreglu og Barnavernd. Ferlinum er ætlað vera vegvísir fyrir skólastjórnendur í agabrotum af ýmsu tagi.

Skilið er á milli ráðgjafar og úrskurðar og þannig reynt að koma í veg fyrir vanhæfni aðila. Starfshópurinn leggur til að ráðgjöf sé veitt frá þjónustumiðstöðvum en ráðgjafi heimilis og skóla veiti ráðgjöf sé þess óskað. Enda komi hann ekki að úrskurðarmálum. Úrskurðaraðili, menntaráð/Menntasvið komi ekki að málum fyrir en á úrskurðarstigi. Sett verði á fót úrskurðarteymi innan Menntasviðs sem undirbúi úrskurð í ágreiningsmálum fyrir menntaráð og hefur eftirlit með því að ferill mála sé rétt unninn og stjórnsýsla skólastjórnenda í aga- og lögbrotum sé með eðlilegum hætti.

Í skólareglum hvers skóla þarf að koma skýrt fram hvaða viðurlög eru við mismunandi agabrotum.

Óheimilt er að vísa nemanda úr skóla fyrir alvarleg agabrot nema annað skólaúrræði sé tryggt. Undantekning frá þessu er staðfest fíkniefnasala nemanda. Skólastjóri getur þá vísað nemanda úr skóla í lengri tíma á meðan rannsókn fer fram á málinu hjá lögreglu og Barnavernd. Mikilvægt er að mál af þessu tagi fái forgang hjá Barnavernd. Með fíkniefnaneyslu er farið eins og önnur lögbrot og máli vísað til lögreglu og Barnaverndar. Ekki er heimilt að vísa nemanda tímabundið úr skóla og neita svo að taka nemandann aftur inn í skólann. Gera verður skýran greinarmun á tímabundinni brottvísun úr skóla (1-5 daga) og brottvísun í lengri tíma, jafnvel að fullu. Skólastjóri sem lendir persónulega í átökum við nemanda þarf að gæta þess að verða ekki vanhæfur við að úrskurða í viðkomandi agabroti nemandans. Ferlarnir verða endurskoðaðir að fenginni tveggja ára reynslu vorið 2009.

Menntasvið Reykjavíkurborgar 14. ágúst 2007

A. Verklagsregla um viðbrögð við hegðunar- og samskiptavanda nemenda.

1. Tilgangur og gildissvið

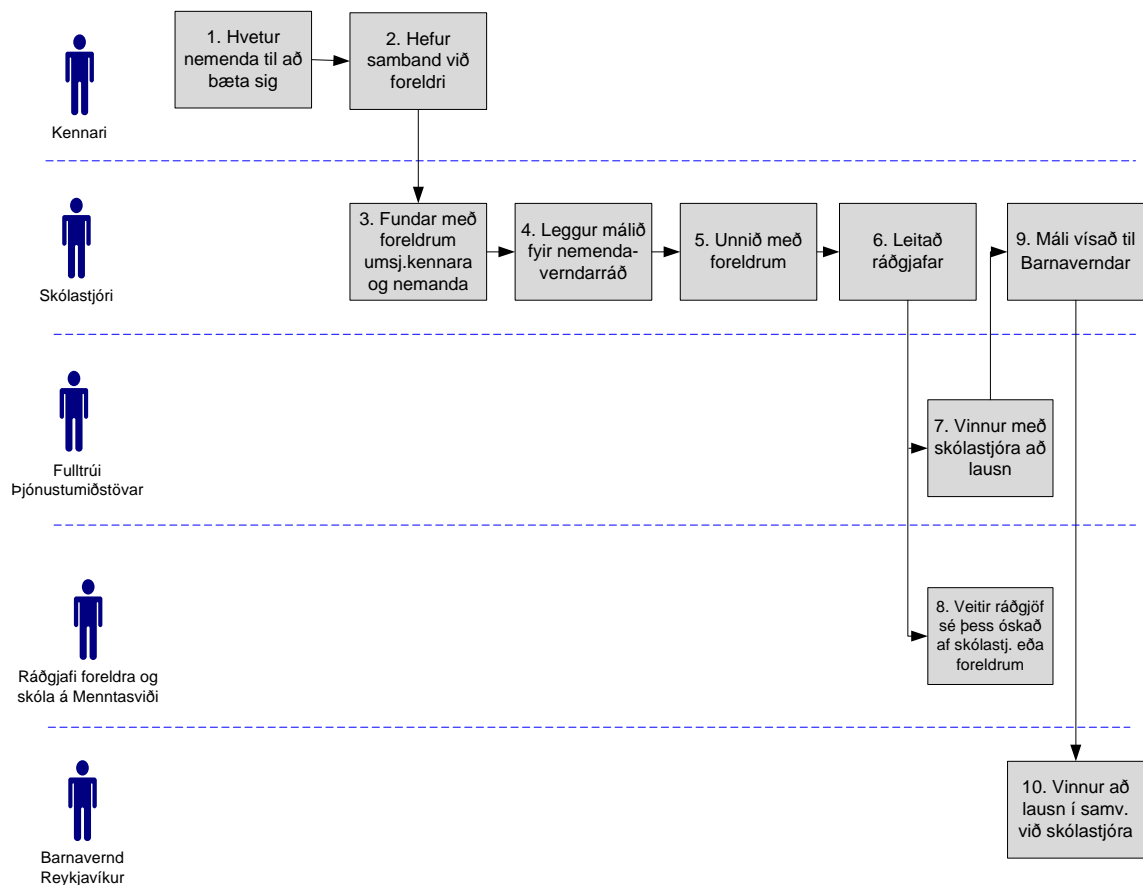
Verklagsreglan gildir þegar nemandi á við hegðunar- og samskiptavanda að stríða og fer ekki eftir skólareglum viðkomandi skóla.

Tilgangur verklagsreglunnar er að tryggja rétta meðhöndlun mála sem varða nemendur með hegðunar- og samskiptavanda sem stunda nám í grunnskólum sem reknir eru af Reykjavíkurborg. Einnig að tryggja að öll samskipti séu skráð í Mentor eða með sambærilegum hætti og að farið sé eftir lögum og reglugerðum: Stjórnsýslulög nr 37/1993, Lög um grunnskóla nr. 66/1995, Barnaverndarlög nr 80/2002, Reglugerð um skólareglur nr. 270/2000.

2. Ábyrgð

Kennari ber ábyrgð á því að hvetja nemanda til að bæta sig og vinna með foreldrum/forráðamönnum og öðrum aðilum að bættri hegðun nemanda. Skólastjóri ber ábyrgð á því að boða foreldra/forráðamenn til fundar, og vinna að úrlausn í samvinnu við nemanda, foreldra/forráðamenn, kennara og ráðgjafa. Kennari og skólastjóri bera einnig ábyrgð á að skrá alla meðferð málsins. Ráðgjafi á Menntasviði veitir skólastjóra og foreldrum/forráðamönnum ráðgjöf sé þess óskað. Fulltrúi þjónustumiðstöðvar vinnur með skólastjóra og foreldrum/forráðamönnum að bættri hegðun/samskiptum nemanda. Barnavernd vinnur í málinu með hagsmuni barnsins í huga samkvæmt ferli um barnaverndarmál verði málinu vísað þangað.

3. Framkvæmd

1. Kennari hvetur nemanda til að bæta sig. Samskiptin eru skráð í Mentor.
2. Kennari hefur samband við foreldri/forráðamenn og hvetur foreldri/forráðamenn til að aðstoða nemandann. Samskiptin eru skráð í Mentor.
3. Skólastjóri heldur formlegan fund með foreldrum/forráðamönnum og nemanda þar sem hvatt er til umbóta. Umsjónarkennari er einnig á fundinum. Fundargerð er skráð og fundarmenn samþykkja fundargerðina með uppáskrift. Fundurinn og ákvarðanir hans eru skráðar í Mentor.
4. Skólastjóri leggur málið fyrir nemendaverndarráð til kynningar og umfjöllunar (Mentor).
5. Unnið með foreldrum/forráðamönnum að bættri hegðun nemandans með eftirfarandi:
  - Foreldrum/forráðamönnum boðin aðstoð með nánari upplýsingagjöf frá skóla. (Hegðunarmótun, Mentor)
  - Fundur með foreldrum/forráðamönnum þar sem þeir eru hvattir til að sækja aðstoð fyrir barn sitt á þjónustumiðstöð hverfisins. (Mentor)
  - Foreldrar/forráðamenn sækja sér aðstoð til þjónustumiðstöðvar. (Mentor)
 Ef foreldrar/forráðamenn eiga í erfiðleikum en eru í samvinnu við skólann þá er liður 5 endurtekinn eins oft og þurfa þykir og þá lýkur þessu ferli. Skráð er fundargerð á öllum fundum með foreldrum/forráðamönnum sem fundarmenn samþykkja með undirritun. Ef samvinna er við foreldra/forráðamenn og árangur næst þá lýkur þessu ferli hér.
6. Ef ekki næst viðunandi árangur í lið 5 óskar skólastjóri eftir ráðgjöf frá þjónustumiðstöð hverfisins.
7. Fulltrúi þjónustumiðstöðvar vinnur með skólastjóra og foreldrum/forráðamönnum að lausn málsins.
8. Skólastjóri og foreldrar/forráðamenn geta leitað til ráðgjafa foreldra og skóla á Menntasviði sem veitir ráðgjöf í málum er varða agabrot, skólasókn og ágreining sem upp kann að koma milli foreldra/forráðamanna og skóla.
9. Ef foreldrar/forráðamenn eru ekki til samvinnu eftir ítrekaðar tilraunir þá er málið rætt ítarlega með fulltrúum þjónustumiðstöðvar og næstu skref ákveðin. Ef það skilar ekki árangri vísar skólastjóri málinu með bréfi til Barnaverndar Reykjavíkur og tilkynnir foreldrum ákvörðunina. Í bréfi til Barnaverndar kemur fram í hverju tilvísunin felst ásamt fundaskrá fyrir liði 1 til 5 hér að ofan og afriti af fundargerðum með undirritun fundarmanna.
10. Fulltrúi Barnaverndar Reykjavíkur er með forræði í málinu í náinni samvinnu við skólastjóra. Ekki er hægt að endurtaka þann feril sem skólastjóri hefur farið í gegnum með foreldrum/forráðamönnum. Skólasókn barns, ástundun, úrvinnsla og meðferð máls skal skráð í skólanum með formlegum hætti.
11. Ef mál leysist ekki þrátt fyrir ítrekaðar sáttaumleitanir skólastjóra, ráðgjafa þjónustumiðstöðva og ráðgjafa foreldra og skóla., Getur skólastjóri vísað málinu til úrskurðar hjá Menntasviðs/menntaráðs. (sjá úrskurðarferil c)

Menntasvið Reykjavíkurborgar 14. ágúst 2007

B. Verklagsregla um viðbrögð við skólasóknar- og ástundunarvanda nemanda

1. Tilgangur og gildissvið

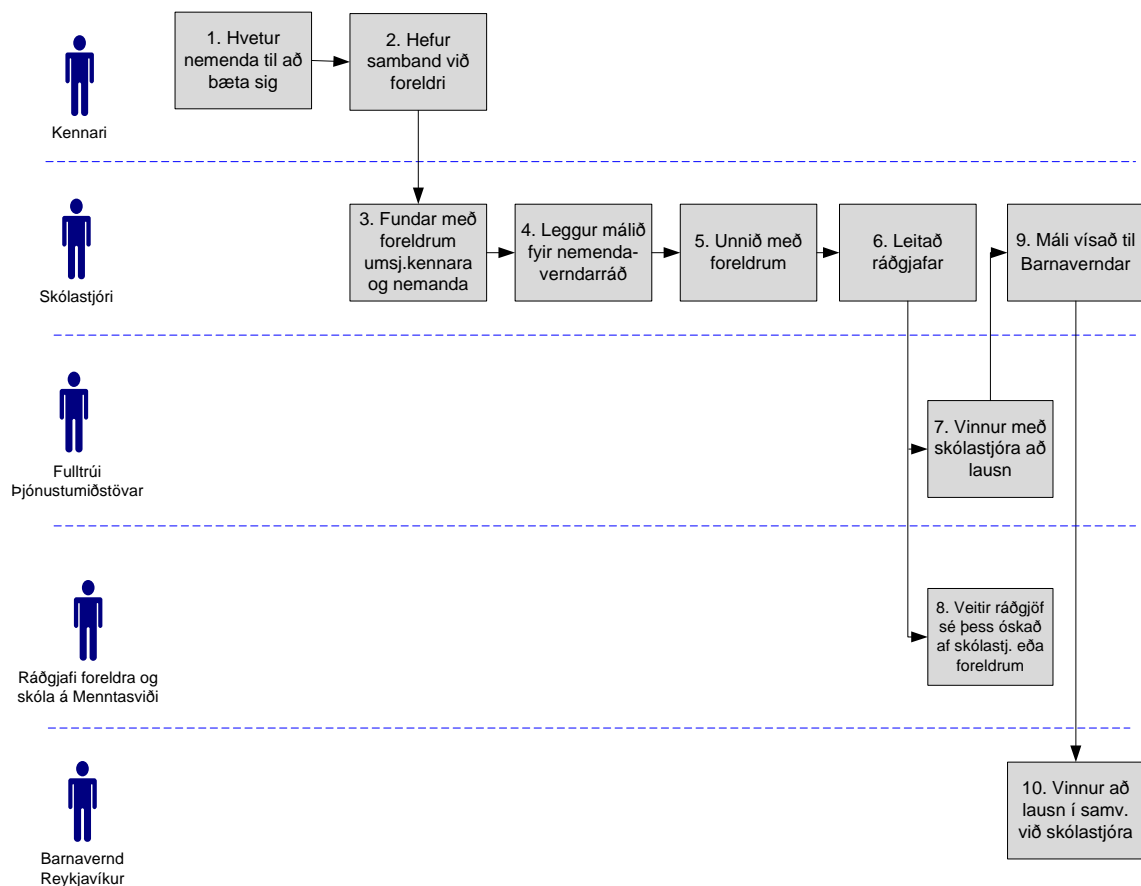
Verklagsreglan gildir þegar nemandi á við skólasóknar- og ástundunarvanda að stríða og fer ekki eftir skólareglum viðkomandi skóla.

Tilgangur verklagsreglunnar er að tryggja rétta meðhöndlun mála sem varða nemendur sem eiga í skólasóknar- og ástundunarvanda og stunda nám í grunnskólum sem reknir eru af Reykjavíkurborg. Einnig er verklagsreglunni ætlað að tryggja að öll samskipti séu skráð í Mentor eða skjalfest með sambærilegum hætti og að farið sé eftir lögum og reglugerðum: Stjórnsýslulög nr 37/1993, Lög um grunnskóla nr. 66/1995, Barnaverndarlög nr 80/2002 Reglugerð um skólareglur nr. 270/2000.

2. Ábyrgð

Kennari ber ábyrgð á því að hvetja nemanda til að bæta sig og vinna með foreldrum/forráðamönnum og öðrum aðilum að bættri hegðun nemanda. Skólastjóri ber ábyrgð á því að boða foreldra/forráðamenn til fundar, og vinna að úrlausn í samvinnu við nemanda, foreldra/forráðamenn, kennara og ráðgjafa. Kennari og skólastjóri bera einnig ábyrgð á að skrá alla meðferð málsins. Einnig að vísa málinu til Barnaverndar ef ástæða er til. Ráðgjafi á Menntasviði veitir skólastjóra og foreldrum/forráðamönnum ráðgjöf sé þess óskað. Fulltrúi þjónustumiðstöðvar vinnur með skólastjóra og foreldrum/forráðamönnum að bættri hegðun/samskiptum nemanda. Barnavernd vinnur í málinu með hagsmuni barnsins í huga samkvæmt ferli um barnaverndarmál verði málinu vísað þangað.

3. Framkvæmd

1. Kennari hvetur nemanda til að bæta sig. Samskiptin eru skráð í Mentor.
2. Kennari hefur samband við foreldra/forráðamenn og hvetur þá til að aðstoða nemandann. Samskiptin eru skráð í Mentor.
3. Skólastjóri heldur formlegan fund með foreldrum/forráðamönnum og nemanda þar sem hvatt er til umbóta. Umsjónarkennari er einnig á fundinum. Fundargerð er skráð og fundarmenn samþykkja fundargerðina með uppáskrift. Fundurinn og ákvarðanir hans eru skráðar í Mentor.
4. Skólastjóri leggur málið fyrir nemendaverndarráð til kynningar og umfjöllunar. (Mentor)
5. Unnið með foreldrum/forráðamönnum að því að bæta skólasókn og ástundun með eftirfarandi:
  - Foreldrum/forráðamönnum boðin aðstoð með nánari upplýsingagjöf frá skóla. (Hegðunarmótun.) (Mentor)
  - Fundur með foreldrum/forráðamönnum þar sem þeir eru hvattir til að sækja aðstoð fyrir barn sitt á þjónustumiðstöð hverfisins. (Mentor)
  - Foreldrar/forráðamenn sækja sér aðstoð til þjónustumiðstöðvar. (Mentor.)

Skráð er fundargerð á öllum fundum með foreldrum/forráðamönnum sem fundarmenn samþykkja með undirritun.

Ef foreldrar/forráðamenn eru í samvinnu þá er liður 5 endurtekinn eins oft og þurfa þykir og mögulegt er. Ef samvinna næst við foreldra/forráðamenn og árangur næst þá lýkur þessu ferli hér.

6. Ef ekki næst viðunandi árangur í lið 5 óskar skólastjóri eftir ráðgjöf frá þjónustumiðstöð hverfisins.
7. Ráðgjafi á þjónustumiðstöð vinnur með foreldrum/forráðamönnum og skóla að lausn málsins.
8. Skólastjóri og foreldrar/forráðamenn geta leitað til ráðgjafa foreldra og skóla á Menntasviði sem veitir ráðgjöf í málum er varða agabrot, skólasókn og ágreining sem upp kann að koma milli foreldra/forráðamanna og skóla.
9. Ef foreldrar/forráðamenn eru ekki til samvinnu eftir ítrekaðar tilraunir þá er málið rætt ítarlega með fulltrúum þjónustumiðstöðvar og næstu skref ákveðin. Ef það skilar ekki árangri vísar skólastjóri málinu með bréfi til Barnaverndar Reykjavíkur og tilkynnir foreldrum/forráðamönnum ákvörðunina. Í bréfi til Barnaverndar kemur fram í hverju tilvísunin felst ásamt fundaskrá fyrir liði 1 til 6 hér að ofan og afriti af fundargerðum með undirritun fundarmanna.
10. Fulltrúi Barnaverndar Reykjavíkur er með forræði í málinu í náinni samvinnu við skólastjóra. Ekki er hægt að endurtaka þann feril sem skólastjóri hefur farið í gegnum með foreldrum/forráðamönnum. Skólasókn barns, ástundun, úrvinnsla og meðferð máls skal skráð í skólanum með formlegum hætti.
11. Ef mál leysist ekki þrátt fyrir ítrekaðar sáttumleitanir skólastjóra, ráðgjafa þjónustumiðstöðva og ráðgjafa foreldra og skóla., Getur skólastjóri vísað málinu til úrskurðar hjá Menntasviðs/menntaráðs. (sjá úrskurðarferil c)

C. Verklagsregla um viðbrögð við lögbrotum og alvarlegum brotum nemenda á skólareglum

1. Tilgangur og gildissvið

Verklagsreglan gildir fyrir alvarleg brot nemenda á skólareglum í grunnskólum sem reknir eru af Reykjavíkurborg. Með alvarlegum brotum á skólareglum er m.a. átt við: Alvarlegt ofbeldi, þjófnaðir, innbrot í skóla þar með talið í tölvukerfi, skemmdarverk, veggjarkrot, áfengis- og fíkniefnaneyslu og sala fíkniefna.

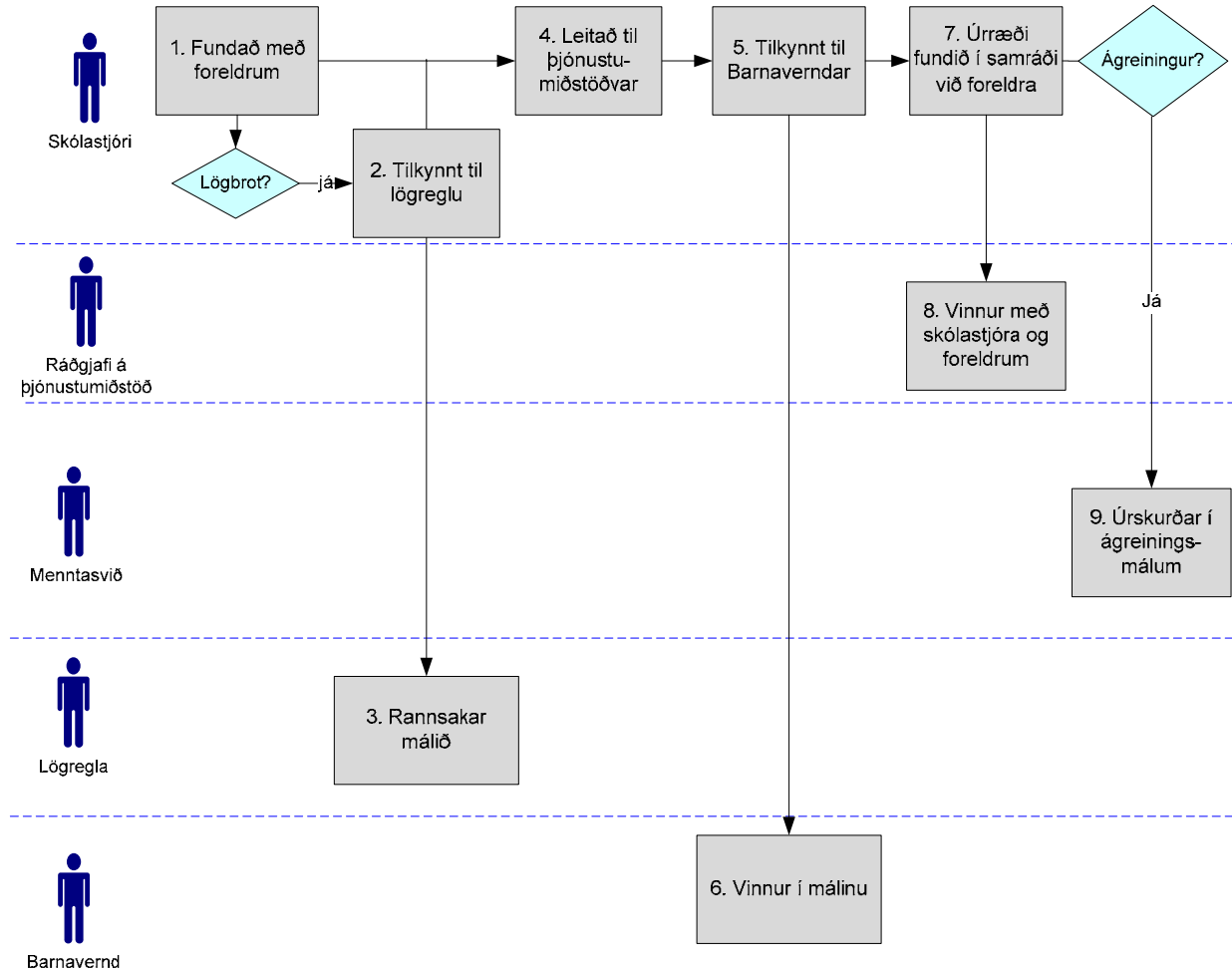
Í skólareglum hvers skóla þarf að koma afdráttarlaust fram hvaða viðurlög gilda vegna alvarlegra brota á skólareglum. Við ákvörðun um viðurlög í skólareglum skal gæta meðalhófs og jafnframt þarf að gæta jafnræðis milli nemenda þegar viðurlögum eru beitt.

Tilgangur verklagsreglunnar er að tryggja rétta meðhöndlun mála ef nemandi brýtur skólareglur með alvarlegum hætti og að farið sé eftir lögum og reglugerðum: Stjórnsýslulög nr 37/1993, Lög um grunnskóla nr. 66/1995, Barnaverndarlög nr 80/2002 Reglugerð um skólareglur nr. 270/2000, og að tryggja að öll meðferð málsins sé bókuð eða skjalfest.

2. Ábyrgð

Lögregla rannsakar málið ef um lögbrot er að ræða. Barnavernd vinnur í málinu með hagsmuni barnsins í huga samkvæmt ferli um barnaverndarmál. Skólastjóri ber ábyrgð á meðhöndlun málsins hvað varðar skólagöngu fyrir nemanda og að skjalfesta meðferð málsins. Ráðgjafi á þjónustumiðstöð veitir skólastjóra og foreldrum/forráðamönnum ráðgjöf og aðstoðar við að finna viðeigandi úrræði fyrir nemendur. Fulltrúi Menntasviðs úrskurðar í ágreiningsmálum og kannar hvort rétt hafi verið staðið að meðferð málsins.

3. Framkvæmd

1. Ef alvarleg brot á skólareglum eru framin í skólanum, ber skólastjóra að láta foreldra/forráðamenn vita þegar í stað og boða þá til fundar ásamt ráðgjafa, einum eða fleiri. Skólastjóri gerir þeim grein fyrir alvarleika máls og til hvaða ráðstafana verði gripið í samræmi við skólareglur. Öll meðferð málsins er bókuð (t.d. í Mentor) eða skjalfest.
Ef skólastjórnandi er beinn aðili máls t.d hefur lent í líkamlegum átökum við nemanda, þarf hann að huga vel að því hvort hann sé vanhæfur við áframhaldandi stjórnun málsins s.s við ákvörðun um viðurlög og þarf að meta hvort hann fái aðra stjórnendur til að taka við stjórn málsins og gerir fræðslustjóra skriflega grein fyrir ákvörðun sinni.
2. Ef um lögbrot hefur verið að ræða tilkynnir skólastjóri brotið til lögreglu.
3. Lögregla tekur skýrslu og vinnur að rannsókn málsins.
4. Skólastjóri leitar ráðgjafar hjá þjónustumiðstöð hverfisins þar sem deildarstjóri skólaþjónustu úthlutar ákveðnum ráðgjafa málið.
5. Skólastjóri tilkynnir um málið skriflega til Barnaverndar Reykjavíkur. Þar koma fram málsatvik og til hvaða ráðstafana skólinn hefur gripið.
6. Barnavernd vinnur í málinu með hagsmuni barnsins í huga sbr. ferli um barnaverndarmál, þar sem fram kemur að málið sé tekið fyrir innan 7 daga frá því að tilkynning berst. Þá er tekin ákvörðun um hvort ástæða þykir til nánari athugunar af hálfu Barnaverndaryfirvalda og ef svo er er málinu úthlutað til starfsmanns Barnaverndar. Barnaverndaryfirvöld senda tilkynnanda (skóla) bréf eigi síðar en þremur dögum eftir að ákvörðun hefur verið tekin, þar sem fram kemur hvaða ákvörðun hefur verið tekin varðandi tilkynninguna og hver sé með málið af hálfu Barnaverndar.
7. Skólastjóri ákveður hvort vísa eigi nemenda tímabundið úr skóla á meðan reynt er að finna lausn á máli hans. Heimilt er að vísa nemenda úr skóla tímabundið í 1- 5 skóladaga ef brot hans á skólareglum eru alvarleg eða hann stefnir eigin eða annarra lífi eða heilsu í hættu innan skólans. Við ákvörðun ber að gæta meðalhófs Slík ákvörðun er tafarlaust tilkynnt foreldrum/forráðamönnum og Menntasviði. Skólastjóri upplýsir foreldra/forráðamenn einnig um málsmeðferð og kærurétt og fá þeir tækifæri til að koma með andmæli. Skólastjóri skal leita úrræða fyrir nemandann í samstarfi við foreldra/forráðamenn og aðra aðila málsins. Leitast skal við að hafa þau úrræði innan skólans en ef um alvarlegt lögbrot eða alvarlegt brot á skólareglum er að ræða og skólastjóra þykir ljóst að nemandi þurfi að flytjast í annan skóla eða fá kennsluúrræði utan skóla skal færa fyrir því skrifleg rök til foreldra/forráðamanna og þeim og nemanda gefinn kostur á andsvari. Finna þarf annað skólaúrræði í samvinnu við þjónustumiðstöð og foreldra/forráðamenn. Ekki má vísa nemanda úr skóla án þess að annað skólaúrræði sé fyrir hendi. Hafa ber í huga aldur nemanda og heilsu þegar slík ákvörðun er tekin.
Ef niðurstaðan er að nemandi flytjist í annan skóla skal gengið frá skriflegu samkomulagi milli skólanna og foreldra/forráðamanna. Ef nemandi þarf aukin stuðning er gengið formlega frá því við verkefnisstjóra sérkennslu á Menntasviði.
Ef nemandi er uppvís að fíkniefnasölu í skóla eða á skólalóð hefur skólastjóri heimild til að vísa viðkomandi úr skóla til lengri tíma meðan unnið er í máli nemandans hjá lögreglu og Barnavernd sem finnur nemandanum viðeigandi úrræði.
8. Ráðgjafi á þjónustumiðstöð veitir skólastjóra og foreldrum ráðgjöf og vinnur ásamt skólastjóra og foreldrum/forráðamönnum að því að finna viðeigandi úrræði fyrir nemandann.
9. Ef ágreiningur kemur upp milli foreldra og skóla og ekki næst sátt milli aðila þrátt fyrir ítrekaðar sáttumleitanir með stuðningi/ráðgjöf frá þjónustumiðstöð, getur hvor aðili um sig leitað úrskurðar Menntasviðs. Fulltrúi Menntasviðs ræðir við hluteigandi aðila og kannar hvort rétt hafi verið staðið að málsmeðferð og kveður upp úrskurð eins fljótt

og auðið er.

Séu foreldrar ósáttir við ákvörðun Menntasviðs má kæra ákvörðunina til Menntamálaráðuneytisins.